

TRELLOVÁ, L. – VRABKO, M.
***Priame prejavy práva na samosprávu obce
v kontexte verejnej správy***

Praha: Leges, s.r.o., 2022, 196 s. ISBN 978-80-7502-617-0

V súčasnej spoločnosti možno registrovať vzrastajúcu frustráciu vyplývajúcu z nesplnených očakávaní a nedodržaných predvolebných sľubov volených zástupcov v parlamentných voľbách. Táto situácia však vzniká ako nutný výsledok a je jedným z negatívnych prejavov nepriamej demokracie. Aj z tohto dôvodu by sa mala oveľa väčšia pozornosť venovať efektívnejším spôsobom, ako občania môžu realizovať svoje predstavy o fungovaní spoločenstva. Publikácia autorov docentky JUDr. Lívie Trellovej, PhD. a profesora JUDr. Mariána Vrabka, CSc. s názvom „Priame prejavy práva na samosprávu obce v kontexte verejnej správy“ pozitívne prispieva k odbornej diskusii o téme účasti občanov na fungovaní verejných záležitostí. Miestne referendum, ktoré je jedným z prejavov práva na samosprávu, je dá sa povedať najdôležitejším nástrojom na realizáciu priamej demokracie v podmienkach Slovenskej republiky. Toto právo je možné realizovať na najnižšej úrovni verejnej moci - obci, a teda je najbližšie k občanom. Právo na samosprávu a najmä miestne referendum si tak oprávnené zaslúži modernú právnu úpravu a tiež organizáciu zodpovedajúcu podmienkam 21. storočia, tak aby mohlo efektívne fungovať.

Úvodná kapitola podrobne opisuje teoretické pojmy dôležité pre správne pochopenie témy práva na samosprávu. V dvoch podkapitolách autori v historickom kontexte vývoja Slovenskej republiky ako samostatného štátu vysvetľuje pojmy územné členenie a správne usporiadanie, čím čitateľovi uľahčujú porozumenie rozdielov týchto pojmov. Autori sa tiež zameriavajú na aktuálne problémy fungovania samosprávy a poukazujú na nedostatky reforiem samosprávy a miestnej štátnej správy, ktorých primárnym účelom vždy bolo zjednodušenie a zefektívnenie výkonu verejnej správy tak, aby bola bližšie k občanom, pričom novely nie vždy svoj účel naplnili.

Druhá kapitola je venovaná pokusu o zhodnotenie ústavodarného vymedzenia rozsahu územnej samosprávy. Autori dochádzajú k záveru, že len vďaka rozhodovacej činnosti Ústavného súdu sa dotvára stručné vymedzenie územnej samosprávy v Ústave SR.

Od tohto širšieho pohľadu na problematiku sa v tretej kapitole autori cez teoreticko-praktické úvahy o ústavnej koncepcii územnej samosprávy dostávajú k pojmovému vymedzeniu a klasifikácii práva na samosprávu ako kolektívneho práva, ktoré patrí miestnemu spoločenstvu ako celku. Pri miestnom spoločenstve tento typ práva predstavuje veľmi špecifické právo, ktoré nie je všade akceptované a preto je nevyhnutné ho kultivovať.

Štvrtá kapitola je venovaná právu na samosprávu v mestských častiach hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy a druhého najväčšieho mesta Košiciach, ktoré sa vyznačujú samostatnou právnou reguláciou týchto miest. Autori sa prostredníctvom analýzy dostupných právnych východísk dopracúvajú k ústavne konformnému výkladu právnej úpravy mestských častí z pohľadu prináležania a realizácie práva na samosprávu a vytvárajú tak prvú komplexnú úpravu v tejto oblasti. Osobitne je potrebné vyzdvihnúť podkapitolu analyzujúcu samosprávu hlavných miest a ich častí vo vybraných európskych mestách Berlín, Paríž, Rím a Praha, ktorá môže poslúžiť ako námet pri vytváraní legislatívnych rámcov moderných slovenských miest.

Napriek skutočnosti, že publikácia je venovaná najmä odbornej verejnosti, azda najzásadnejšou kapitolou z pohľadu prínosu aj pre laickú verejnosť je piata kapitola, ktorá sa venuje plebiscitným nástrojom realizácie priamej demokracie, a to zhromaždeniu a miestnemu referendu. V súčasnosti možno sledovať zvýšený trend verejných prerokovaní zásadných otázok života obyvateľov. Autori správne poukazujú na zásadné nedostatky zhromaždenia, a to najmä na jeho konzultatívnu povahu a právnú nezáväznosť vo vzťahu k výsledkom zhromaždenia. Podobné platí aj pri inštitúte miestneho referenda, kde poukazujú na jeho nevynútiteľnosť vo vzťahu k obecnému zastupiteľstvu. Oceniť je potrebné taktiež poukázanie na slabé miesta inštitútu miestneho referenda ako nástroja priamej demokracie, čo prispieva k objektívnejším výsledkom odbornej diskusie.

Monografia má podľa môjho názoru kvalitné obsahovo prepracované kapitoly a preto túto publikáciu možno odporučiť okrem primárne cielej odbornej verejnosti aj študentom právnických fakúlt, ktorí majú záujem prehĺbiť si vedomosti v oblasti verejnej správy.

Mgr. Kristína Slámková¹

¹ Mgr. Kristína Slámková, Univerzita Komenského v Bratislave, Právnická fakulta, Katedra správneho a environmentálneho práva, email: kristina.slamkova@flaw.uniba.sk